

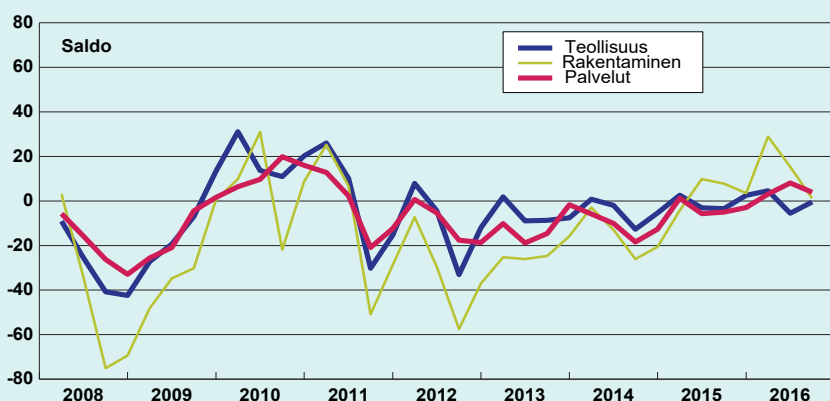
Suhdannebarometri

Marraskuu 2016

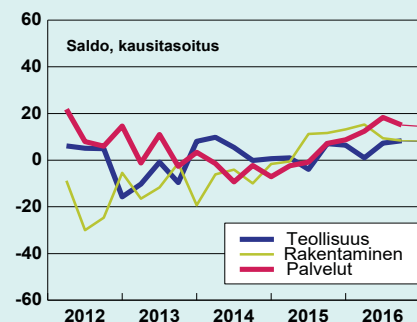
Suhdannebarometri

Marraskuu 2016

Suhdannenäkymät

Tuotanto/myynti, toteuma ja odotus

Suhdanteet marraskuussa 2016

- Tämänhetkinen tilanne alle normaalin sekä teollisuudessa että palveluissa – rakentamisessa tavanomainen
- Suhdanneodotukset lähellä nollaviivaa: talvikaudelle 2016–2017 ei juuri ennusteta muutoksia
- Tuotanto ja myynti jatkaisivat hitaassa kasvussa
- Kannattavuusodotuksissa edelleen suurta vaihtelua
- Maailmantalouden tilanne epävarma, mutta indikaattorit viittaavat kohtalaisen kasvun jatkumiseen

EK:n lokakuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritysten suhdannenäkymät seuraavalle puolelle vuodelle ovat varovaiset, eikä tilanteeseen ennusteta suuria muutoksia millään päätoimialoista.

Vuoden 2016 aikana suhdanteet ovat vahvistuneet vain hyvin vähän. Teollisuudessa ja palveluissa tämänhetkistä tilannetta kuvataan tavanomaista heikommaksi, rakentamisessa suhdanteet ovat keskimääräiset.

Suhdanteiden ennustetaan jatkuvan lähes nykyisellään

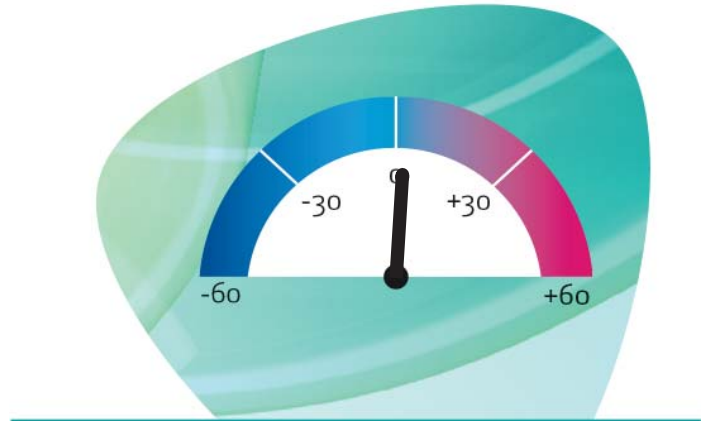
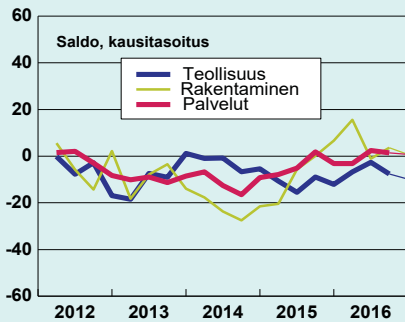
Teollisuuden yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku oli lokakuussa -1 (heinäkuussa -5). Rakentamisen suhdannenäkymät olivat puolestaan +1 (heinäkuussa +16). Palvelualojen suhdanneodotukset painuivat hieman, eli saldolukuun +4 (heinäkuussa +8).

Tuotanto ja myynti ovat kasvaneet alkusyksyn aikana loivasti kaikilla päätoimialoilla. Myös seuraavalle puolelle vuodelle ennustetaan maltillisen kasvun jatkumista.

Henkilöstön määrän arvioidaan pysyvän rakennus- ja palveluyrityksissä vakaana, kun taas teollisuudessa se laskisi edelleen hieman.

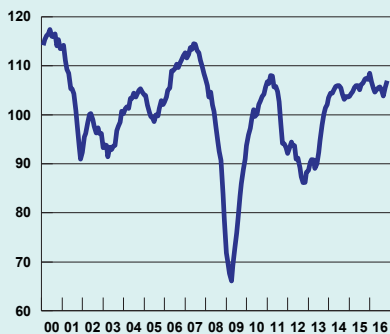
Teollisuuden tilauskanta on vähän elpynyt, mutta yhä keskimääräistä alempi. Rakentamisessa tilauskanta on pysynyt lähellä normaalitasoa. Kapasiteetin käyttöaste on teollisuudessa kohonnut kohtalaiseksi. Kannattavuusodotuksissa on edelleen huomattavaa vaihtelua yrityskentän sisällä. Kannattavuuden ennustetaan keskimäärin pysyvän nykytasollaan.

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

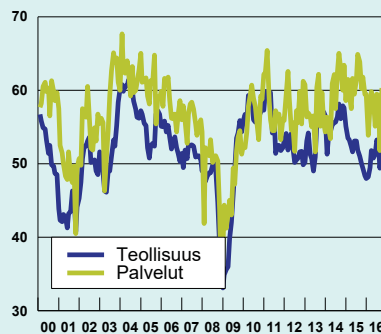
Koko elinkeinoelämän suhdannenäkymät ovat lähellä nollaviivaa, eikä suhdanteisiin ennusteta suuria muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana.

Talouden ilmapiiri-indikaattori, EU-maat

Lähde: EU:n komissio

Ostopäälliköiden indeksi, USA

Lähde: ISM

Euron dollarikurssi

Lähde: Suomen Pankki

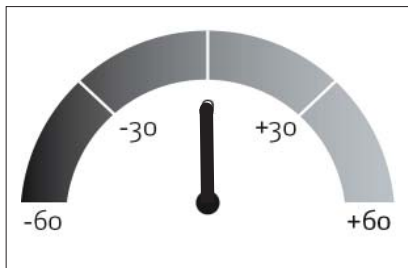
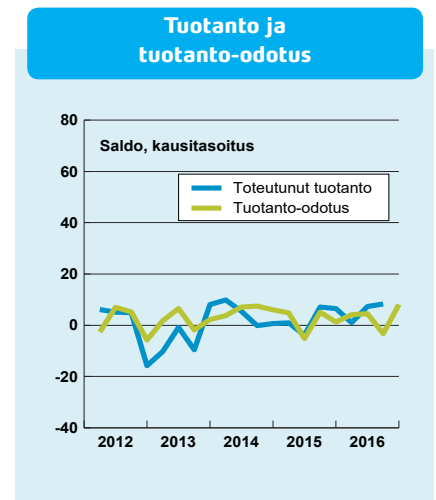
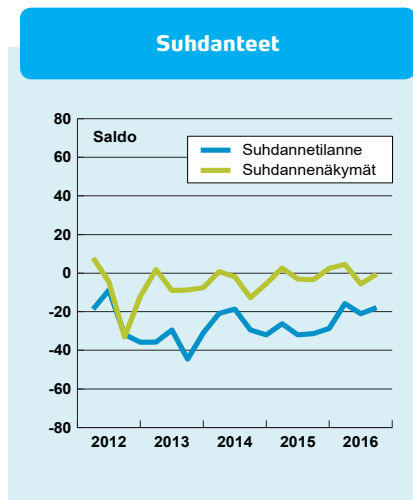
Kansainvälisen talouden riskit edelleen pinnalla

Maaillantalouden kasvun kiihtymistä on jälleen lykätty eteenpäin. Sekä kuluvan vuoden että ensi vuoden kasvuluvuista odotetaan melko vaatimatonta. Erityisesti maailmankaupan kasvu on ollut pettymys. Eurooppalaiset suhdanneindikaattorit ovat kuitenkin kääntyneet uudelleen vähän parempaan, viitaten kohtalaisen kasvun jatkumiseen.

Epävarmuus globaalin talouden suunnasta on kuitenkin kokonaisuutena merkittävää: sekä poliittisen tilanteen arvaamattomuuden että mm. rahapolitiikan poikkeuksellisen virityksen vuoksi.

Teollisuus

- Suidannetilanne alle keskimääräisen – elpyminen ollut vain vähäistä koko vuoden 2016
- Tuotannon määrä kasvaa loivasti, tilauskanta on aavistuksen kasvanut ja kapasiteetin käyttöaste noussut
- Yleiset suhdanneodotukset varovaiset, eikä selvää käännettä nähdä (näkymien saldoluku -1)
- Tuotannon kasvu jää hitaaksi loppuvuonna ja ensi vuoden alussa
- Kannattavuuskehityksen hajonta yritysten välillä yhä suurta

Teollisuuden suhdannenäkymät

EK:n lokakuussa tekemän tiedustelun mukaan suomalaisten teollisuusyritysten suhdanteet ovat pysyneet tavanomaista vaisumpina (nykytilanteen saldoluku -17). Kuluvan vuoden aikana on tapahtunut vain melko vähän elpymistä.

Suidanneodotuksissa ei selvää suuntaa

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat varovaiset. Olennaista elpymistä ei edelleenkään nähdä, mutta tuotannon määrä kasvaisi silti loivasti.

Yleisten suhdannenäkymien saldoluku nousi lokakuussa tehdyssä tiedustelussa aavistuksen, eli lukemaan -1 (heinäkuussa -5). Samalla hajonta yritysten välillä on kasvanut. Nyt 15 % yrityksistä ennustaa suhdanteidensa vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana, kun taas heikennystä odottaa 16 %. Rungas kaksi kolmasosaa eli 69 % yrityksistä ei odota muutoksia suhdanteisiinsa.

Tuotanto kasvaa loivasti

Tiedusteluun vastanneiden teollisuusyritysten tuotannon määrä kas-

voi loivasti heinä–syyskuussa. Myös loppuvuodelle ja ensi vuoden ensimmäiselle neljännekselle ennustetaan pientä kasvua tuotantomääriin.

Kapasiteetin käyttöaste kohentunut – tilauskanta elpyy vain hitaasti

Kapasiteetin käyttöaste on vahvistunut jonkin verran. Uusimmassa tiedustelussa 75 prosentilla yrityksistä oli kapasiteetti täydessä käytössä.

Teollisuusyritysten saamien uusien tilausten määrä pysyi likimain ennallaan alkusyksyn kuukausina. Loppuvuonna sen ennustetaan kasvavan aavistuksen. Tilauskannan tason kuvataan kasvaneen edelleen loivasti, mutta olevan edelleen keskimääräistä matalampi.

Valmiiden tuotteiden varastot ovat edelleen lähellä tavanomaista.

Teollisuusyritysten henkilöstön määrä supistui aavistuksen heinä–syyskuussa. Kehitys oli silti edellisen tiedustelun odotuksia parempaa. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	13	13	-5	-4	5	2	3	4	4	12	4	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	24	3	0	1	10	-1	-3	3	17	-10	6	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	64	64	58	63	62	58	58	68	56	70	75	
Tilauuskanta normaaliin verrattuna	-16	-24	-27	-30	-19	-18	-24	-28	-23	-21	-16	
Vientitilauuskanta normaaliin verrattuna	-15	-25	-31	-30	-21	-21	-29	-32	-28	-28	-21	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	4	5	5	5	8	9	0	6	0	5	1	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	0	11	-11	-14	-10	-2	-14	-21	-6	10	-12	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	2	-16	-19	-19	-4	-19	-26	-12	-3	-18	-19	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-1	6	-4	10	19	-17	-24	0	-2	0	-4	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	6	12	17	13	16	5	12	3	0	4	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	53	49	54	52	55	57	51	35	48	37	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	6	6	5	5	6	5	5	5	7	8	
puute kapasiteetista	5	7	3	4	5	5	4	3	3	5	4	
riittämätön kysyntä	42	43	41	45	42	45	48	42	27	27	26	
rahoitusvaikeudet	7	5	7	5	3	6	5	4	4	3	3	
muu este	2	4	3	3	4	1	2	2	2	10	3	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-20	-18	-29	-31	-26	-32	-32	-28	-15	-21	-17	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	-2	-13	-5	3	-3	-3	3	4	-5	-1	

henkilöstön arvioidaan supistuvan edelleen hieman.

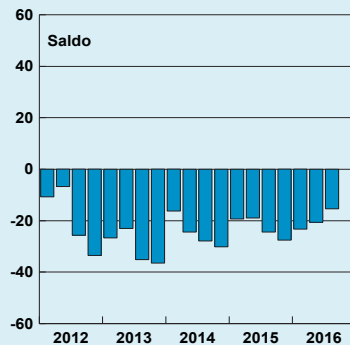
Sekä myyntihinnat että kustannukset laskivat jonkin verran alkusyksynä. Niiden laskun ennustetaan jatkuvan loppuvuonna.

Suurta hajontaa kannattavuudessa

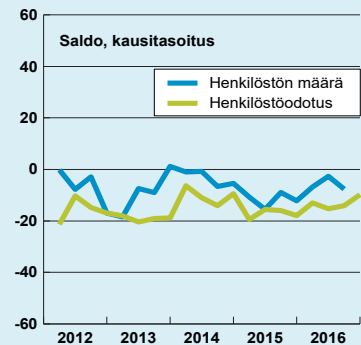
Toteutuneessa kannattavuuskehityksessä on edelleen suurta vaihtelua teollisuusyritysten välillä. Keskimäärin kannattavuus on pysynyt ennallaan. Myös kannattavuusodotusten hajonta on suurta – keskimäärin kannattavuus säilyisi nykytasolla.

Heikko kysyntä on yhä yritysten suurin este kasvattaa tuotantoa. Loka-kuussa 26 prosenttia vastaajista koki kysyntänsä heikoksi (heinäkuussa 27 %). Työvoimapula oli ongelmana 8 prosentilla (7 %). Rahoitusvaikeuksia koki edelleen vain kolme prosenttia yrityksistä.

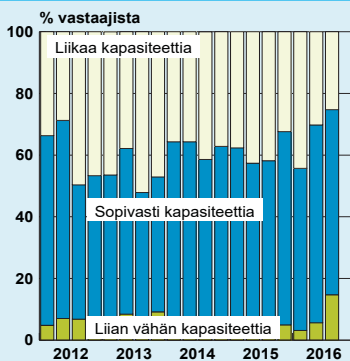
Tilauuskanta

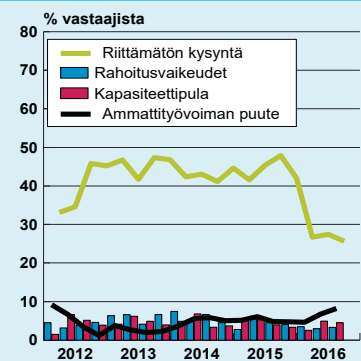
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

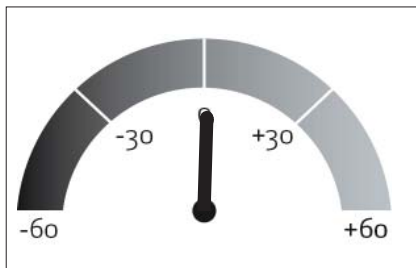
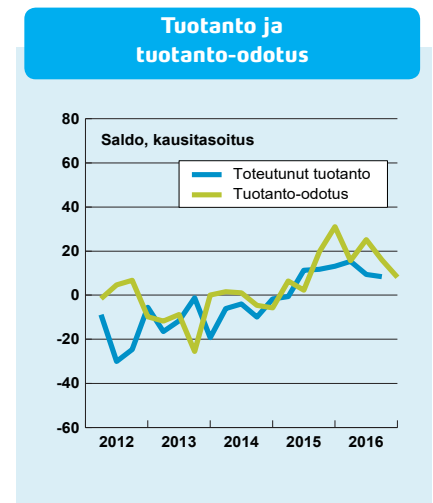
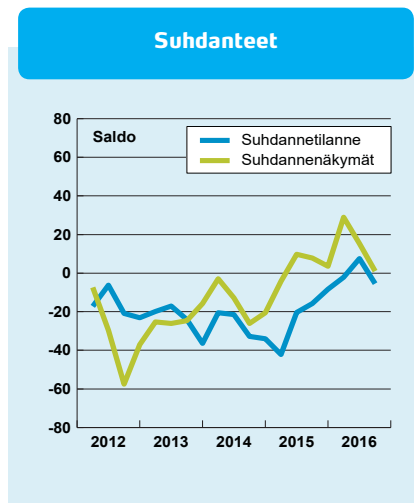

Tuotannon kasvun esteet

Rakentaminen

- Suhdannekuva melko myönteinen, mutta edellisen tiedustelun kasvuo-dotuksiin ei ylletty
- Tuotannon odotetaan kasvavan maltillisesti lähikuukaudet
- Tilauskanta silti vähän alle normaalin
- Sekä kysynnän puutetta että rekrytointiongelmia esiintyy
- Suhdanneodotukset kokonaisuute-na vakaat (saldoluku +1)

Rakentamisen suhdannenäkymät

Rakennusyritykset kuvaavat tämänhetkistä suhdannetilannettaan keskimääräiseksi. Edellisen tiedustelun myönteisistä odotuksista on kuitenkin jääty hieman jälkeen. Odotukset lähikuukausille ovat kokonaisuutena varsin vakaat.

Suhdannekuva melko myönteinen, mutta vahvoista odotuksista jäätiin

Uusien tilausten määrä laski kausitasoitettujen lukujen mukaan hieman heinä–syyskuussa. Tilauskanta on pysynyt ennallaan, ja sen tasoa kuvataan vähän normaalia matalammaksi.

Tiedustelun vastaajayritysten tuotanto on kasvanut jonkin verran alkusyksyllä, mutta edellisen tiedustelun kasvuo-dotuksiin ei ylletty. Henkilöstön määrä kasvoi hieman. Myymättömien huoneistojen määrä painui alle normaalin.

Myyntihinnoissa ja kannattavuudessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Yleiset suhdanneodotukset vakaat

Rakennusyritysten suhdanneodotukset ovat pysyneet vakaina. Suhdanne tilanteeseen ei odoteta merkittäviä muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +1. Yhteensä 14 prosenttia yrityksistä ennusti vahvistuvaa suhdannekehitystä seuraavalle puolen vuoden jaksolle, kun taas 13 prosenttia odotti tilanteen heikenevän. Lähes kolme neljäsosaa eli 73 % yrityksistä ennusti vakaita suhdanteita.

Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli +16.

Tuotannon kasvu jatkuisi maltillisena lähikuukaudet

Uusien tilausten määrän ennustetaan kasvavan jonkin verran loppuvuonna. Tuotannon kasvu olisi kuitenkin melko maltillista.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-17	15	-5	-12	-12	32	17	2	4	32	13	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	18	2	-17	-10	20	27	21	-2	41	23	0	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	80	56	55	63	83	79	71	77	83	81	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-27	-15	-32	-39	-21	4	-9	-22	-14	-7	-10	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-36	-41	-41	-20	-10	-34	-16	-13	-45	-58	-34	
Myyttömien asuinhuoneistojen määrä normaaliin verrattuna	-13	29	45	30	24	9	20	10	-5	-5	-33	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-26	5	-27	-41	-27	19	3	-13	9	23	7	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-3	-25	-53	-15	17	6	-16	-7	31	6	-22	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	31	-6	-59	2	29	-43	-43	7	-34	-51	35	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	3	9	-77	-7	5	-43	-8	21	18	14	7	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	71	61	75	70	77	69	61	67	72	56	61	
Estenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	13	8	10	8	29	14	19	29	34	22	
puute kapasiteetista	3	1	0	2	4	0	5	5	3	14	10	
riittämätön kysyntä	58	46	61	60	57	45	49	45	46	25	37	
rahoitusvaikeudet	7	9	7	7	15	9	3	8	3	12	3	
muu este	8	2	9	4	10	3	3	5	11	3	5	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-21	-21	-33	-34	-43	-21	-16	-9	-2	7	-6	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-3	-12	-26	-21	-4	10	8	4	28	16	1	

Vuoden 2017 ensimmäiselle vuosineljännekselle on myös odotuksia tuotannon tasaisesta kasvusta.

Henkilöstön määrän odotetaan pysyvän likimain ennallaan, kun tilannetta arvioidaan kausivaihtelusta puhdistetuilla luvuilla.

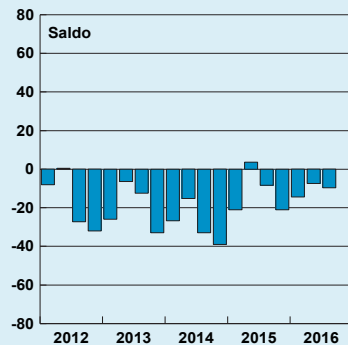
Myöskään myyntihinnoissa ja kannattavuudessa ei tapahtuisi olennaisia muutoksia lähikuukausina.

Sekä riittämätön kysyntä että rekrytointiongelmat vaivaavat

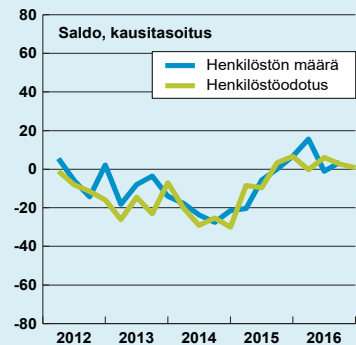
Kapasiteetin käyttöaste on lähes samalla tasolla kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana. Lokakuussa 81 prosenttia yrityksistä arvioi kapasiteettinsa olevan kokonaan hyödynnettyinä.

Kysyntä on vuodentakaista parempaa, mutta silti 37 % yrityksistä koki heikon kysynnän ongelmaksi (vuosi sitten 49 %). Rekrytointivaiveuksia oli nyt 22 prosentilla (vuosi sitten 14 %). Rahoitusvaikeuksia oli kolmella prosentilla ja kapasiteettipulaa 10 prosentilla yrityksistä.

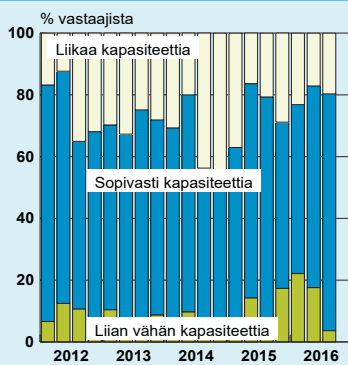
Tilaukanta

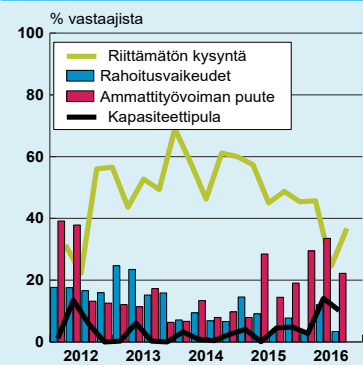
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

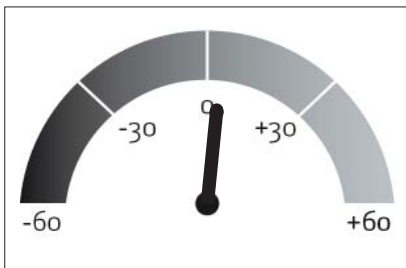
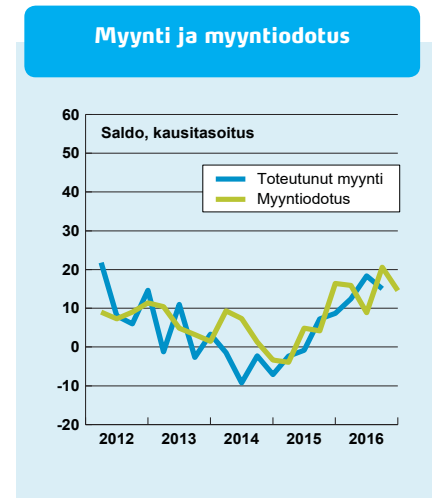
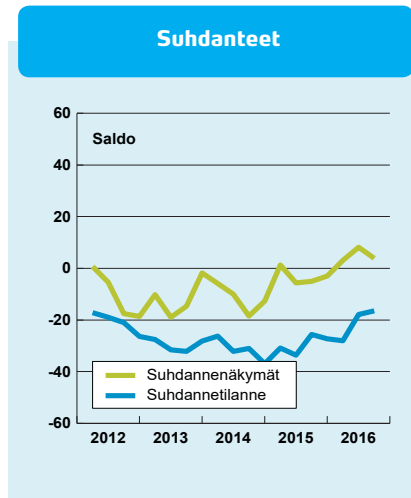

Tuotannon kasvun esteet

Palvelut

- Suhdanne tilanne kohentunut vuoden aikana vähitellen – nykytilanne silti alle tavanomaisen
- Kysyntä on hieman vilkastunut ja myynti kasvanut
- Yleisen suhdannekuvan arvioidaan paranevan vähän seuraavan puolen vuoden aikana (saldoluku +4)
- Myynti kasvasi kohtalaisesti ja henkilöstön määrä pysyi ennallaan

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Suomalaisten palveluyritysten suhdanteet ovat jatkaneet hidasta kohenemista. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan kuitenkin yhä keskimääräistä heikommaksi (nykytilaa mittaava saldoluku -16).

Yleiset suhdanneodotukset hieman plussalla

Lähitulevaisuuden suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset, ja yleisen suhdannekuvan arvioidaan paranevan aavistuksen seuraavan puolen vuoden aikana.

Myynnin kasvu jää kuitenkin vain kohtalaiseksi eikä henkilöstön enusteta juuri kasvavan.

Palveluyritysten yleisiä suhdannenäkymiä mittaava saldoluku laski lokakuussa aavistuksen, lukemaan +4. Edellisessä, heinäkuussa tehdystä tiedustelusta näkymät olivat tasolla +8.

Lokakuun tiedustelussa 14 prosenttia palvelualojen vastaajayrityksistä ennusti suhdanteiden vahvistuvan

loppuvuonna ja vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä. Suhdanteiden heikkenemiseen uskoi 10 prosenttia ja vakaaseen kehitykseen 76 % vastaajista.

Myynnin kasvu jää vain kohtalaiseksi

Palvelualojen yritysten myynnin määrän kasvu oli heinä-syyskuussa maltillista.

Lähikuukausina sekä myös ensi vuoden alussa myynnin arvioidaan jatkavan kohtalaista kasvua.

Henkilöstön määrä pysyy likimain ennallaan

Tiedusteluun osallistuneet palvelualojen yritykset kuvaavat henkilöstönsä kasvaneen aavistuksen alkusyksyllä. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla työvoiman määrä pysyi vakaana.

Heikko kysyntä yhä merkittävä ongelma - myös työvoimapulaa esiintyy

Kysyntä on hieman vilkastunut al-

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	-9	-4	-4	-7	0	6	12	7	19	15	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	16	-2	-5	-6	12	1	14	14	16	18	13	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	-6	-21	-13	-8	2	-3	-7	-4	10	-2	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-4	-13	-12	-15	-7	-13	-15	-4	5	-3	-4	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	55	52	58	58	58	51	54	49	56	51	51	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	11	12	7	11	10	13	10	12	18	14	
puute kapasiteetista	0	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	
riittämätön kysyntä	41	40	42	47	41	39	38	35	40	31	33	
rahoitusvaikeudet	4	3	5	4	4	2	5	4	5	5	5	
muu este	4	2	6	6	7	4	3	5	4	3	6	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-27	-33	-32	-37	-30	-33	-25	-28	-29	-18	-16	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-6	-10	-18	-12	1	-5	-5	-3	4	8	4	

kuvuoteen verrattuna, mutta heikko kysyntä on edelleen yleisin toimintaa rajoittava tekijä. Lokakuussa 33 prosenttia yrityksistä luonnehti kysyntää vaimeaksi (heinäkuussa 31 %).

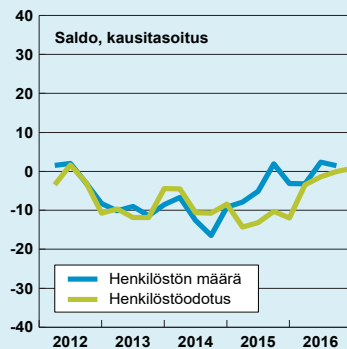
Työvoimapulaa oli nyt 14 prosentilla vastaajista (heinäkuussa 18 %), ja rahoitusvaikeuksista raportoi viisi prosenttia yrityksistä (heinäkuussa myös 5 %).

Kannattavuus pysyisi nykytasolla

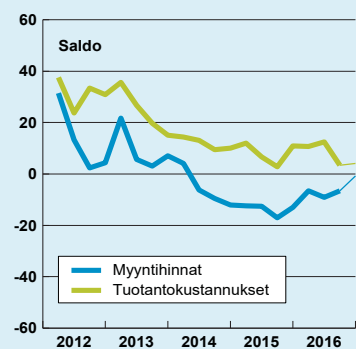
Palveluyritysten myyntihinnat laskevat edelleen aavistuksen. Kustannukset kohosivat vähän. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla sekä hintojen että kustannusten ennustetaan pysyvän vakaina.

Kannattavuus koheni hienoisesti verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan. Lähikuukausina sen ennustetaan pysyvän nykyisellä tasolla.

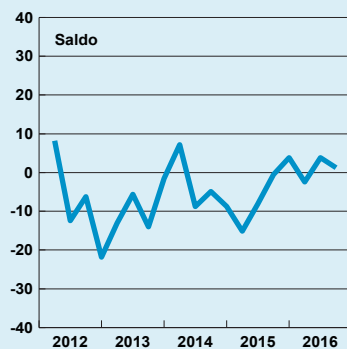
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

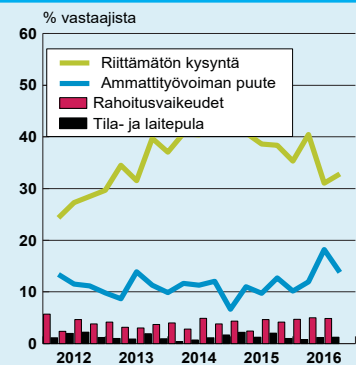
Hinnat ja kustannukset

Kannattavuus

Myyntin kasvun esteet

Elintarviketeollisuus

- Suhdannekuva elpynyt tavantavomaiseksi
- Tilauskanta kohonnut lähelle normaalia
- Seuraavalle puolelle vuodelle ennustetaan jonkin verran paranevista suhdanteisiin (saldoluku +27)
- Henkilöstön määrä pysyisi likimain ennallaan loppuvuonna

Elintarviketeollisuuden suhdannekuva on vahvistunut jonkin verran kesällä ja alkusyksyllä. Tämänhetkisiä suhdanteita kuvataan lähes keskimääräisiksi. Suhdanteiden enteilläään kohenevan lisää seuraavan puolen vuoden aikana.

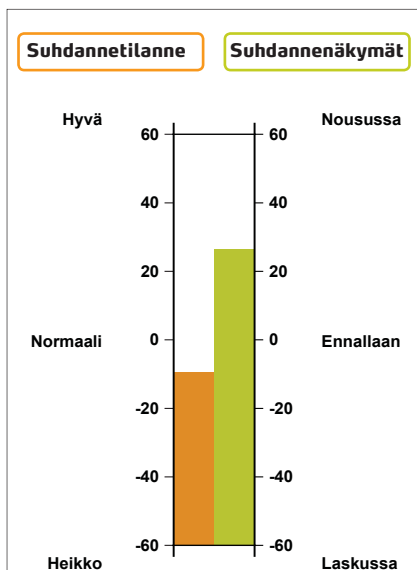
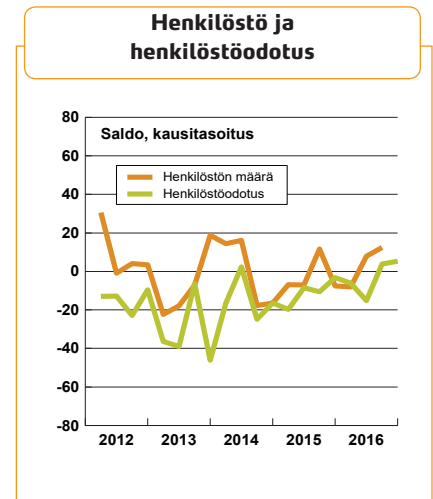
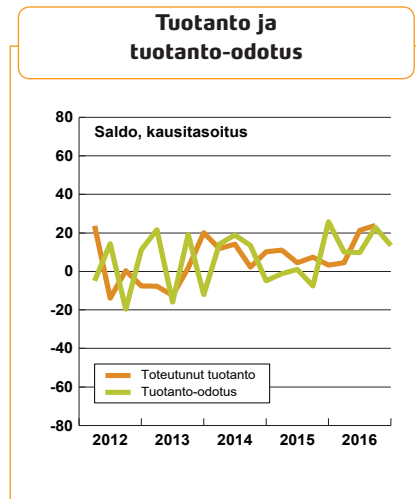
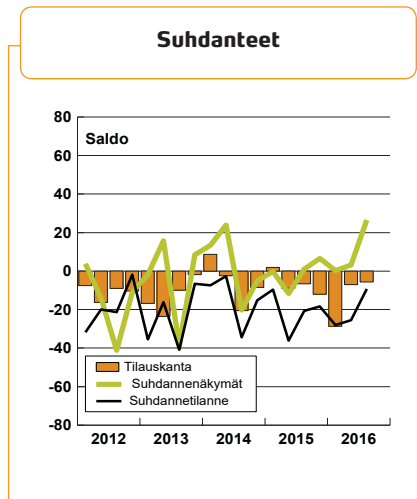
Suhdanneodotukset vahvistuneet

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluussa +27. Suhdannenousua seuraavan puolen vuoden aikana ennusti 29 prosenttia vastaajista, ja

vain kaksi prosenttia odotti tilanteen heikkenevän.

Vastaajaryitysten tuotanto on kasvanut jonkin verran heinä–syyskuussa. Myös lähikuukausina sen ennustetaan kasvavan. Tilauskanta on kohentunut normaalitasolle.

Henkilöstön määrä on kasvanut vähän tiedustelun vastaajaryityksissä. Loppuvuonna sen odotetaan pysyvän ennallaan.

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	7	6	4	7	-1	24	21	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	14	-13	29	-4	20	16	19	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	71	70	54	69	63	71	76	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	3	-9	-7	-13	-28	-7	-6	
Vienti tilauskanta normaaliin verrattuna	-38	-22	-39	-23	-54	-16	-17	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	7	13	-8	25	14	-16	-5	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	8	7	-14	-17	23	13	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	9	-14	-11	-15	0	2	-3	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	-82	-24	-27	-18	-6	1	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	7	2	3	8	-7	6	16	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	50	55	59	43	31	46	33	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	1	1	2	1	6	4	
puute kapasiteetista	21	11	0	4	1	9	1	
riittämätön kysyntä	37	31	46	33	28	32	27	
rahoitusvaikeudet	2	13	10	6	5	1	6	
muu este	0	0	3	2	0	0	0	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	-10	-36	-20	-19	-28	-26	-10	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	0	-12	1	6	0	3	27	

Teva-teollisuus

- Suhdannetilanne yhä selvästi alle tavanomaisen
- Tilauskanta on huomattavan niukka ja kapasiteettia on paljon vapaana
- Lähikuukausille ei ennusteta suuria muutoksia suhdanteisiin: näkymien saldoluku lokakuussa +2

Teva-teollisuuden yritysten suhdanteet ovat jatkuneet yleisesti heikkoina. Tämänhetkistä tilannetta luonnehditaan huomattavasti keskimääräistä vaisummaksi (saldoluku -47).

Suhdannetilanne jatkuisi varsin vaatimattomana

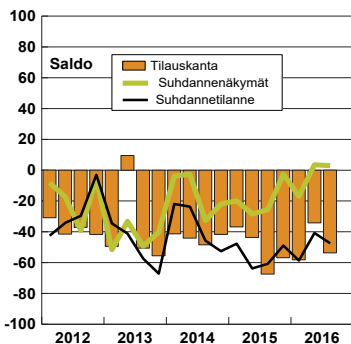
Lähiaikojen suhdanneodotusten saldoluku oli lokakuussa +2 (heinäkuussa +3). Huomattava enemmistö vastaajista ei ennusta muutoksia suhdanteisiin seuraavan puolen vuoden aikana. Nousua odotti vain neljä prosenttia ja heikennystä ainoastaan kaksi prosentti yrityksistä.

Vastaajayritysten tuotannon määrä on pysynyt ennallaan alkusyksyllä. Lähikuukausina sen odotetaan kasvavan hieman.

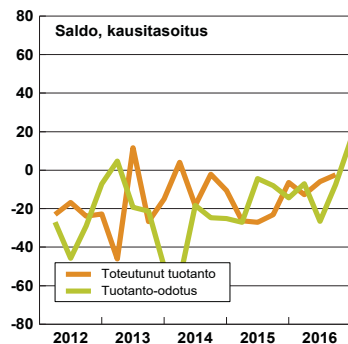
Tilauskanta on tuntuvasti alle normaalien, ja kapasiteettia on vapaana noin puolella toimialan yrityksistä.

Vastaajayritysten henkilöstömäärä kasvoi hieman alkusyksyllä, mutta lähikuukausina sen arvioidaan kääntyvän laskuun.

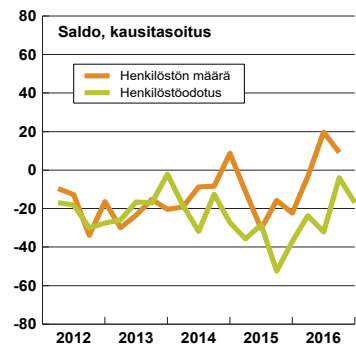
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

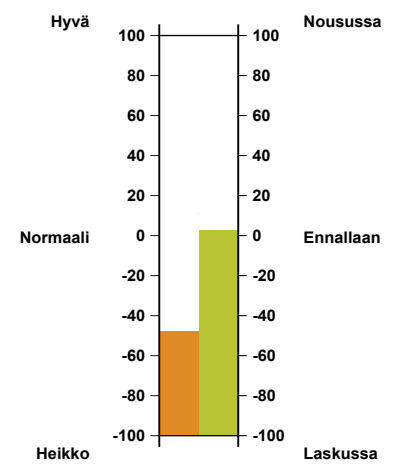

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-32	-17	-36	-5	-21	3	-15	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-2	-9	-20	-3	-24	-8	11	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	46	37	31	33	47	45	52	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-37	-44	-67	-57	-58	-34	-53	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-46	-44	-63	-67	-38	-40	-65	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	29	23	33	23	8	35	29	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-18	-24	-26	-15	-12	25	0	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-32	-59	-36	-19	-36	-11	-17	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-23	3	-55	-33	5	-24	-36	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-34	-2	-3	-31	-11	-22	-35	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	63	61	75	77	77	73	57	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	9	5	10	7	12	6	
puute kapasiteetista	0	0	0	6	5	0	0	
riittämätön kysyntä	46	49	69	62	72	61	49	
rahoitusvaikeudet	19	21	6	15	8	8	13	
muu este	0	0	0	0	0	3	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-48	-64	-61	-48	-59	-41	-47	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-20	-28	-25	-2	-17	3	2	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Puuteollisuus

- Suhdannetilanne tuntuvasti tavanomaista heikompi
- Tuotannon määrä kasvanut, mutta hinnat taittuivat uudelleen selvään laskuun
- Seuraavalle puolelle vuodelle odotetaan hintojen laskua ja kannattavuuden heikkenemistä – tuotannon määrä kuitenkin kasvussa
- Yleinen suhdannekuva synkentyi jonkin verran (saldoluku -17)

Puuteollisuuden mukaan tämänhetkiset suhdanteet ovat selvästi keskimääräistä heikommat (saldoluku -68). Myös odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat vaisut.

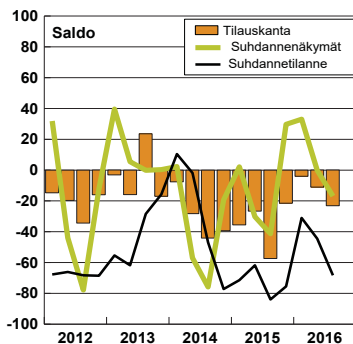
Heikko hintakehitys synkentää suhdanneodotuksia

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -17 (heinäkuussa -1). Hajonta yritysten välillä on melko suurta: nyt 13 prosenttia vastaajista ennusti suhdanteiden vahvistumista, kun taas heikkenemistä odottavia oli 30 %.

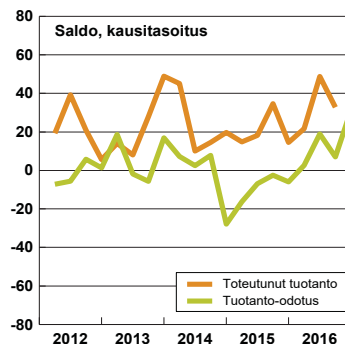
Uusien tilausten määrä pysyi alkusyksyllä lähes ennallaan. Tuotannon määrä kasvoi jonkin verran. Myyntihinnat taittuivat uudelleen melko voimakkaaseen laskuun. Samoin kannattavuus heikkeni.

Lähikuukausina tuotannon ennustetaan kasvavan jonkin verran. Hinnat laskisivat kuitenkin selvästi, mikä painaisi kannattavuutta alas. Henkilöstön määrä pysyisi lähes ennallaan.

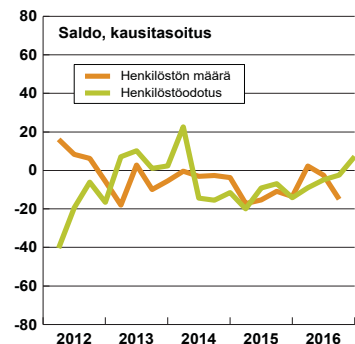
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

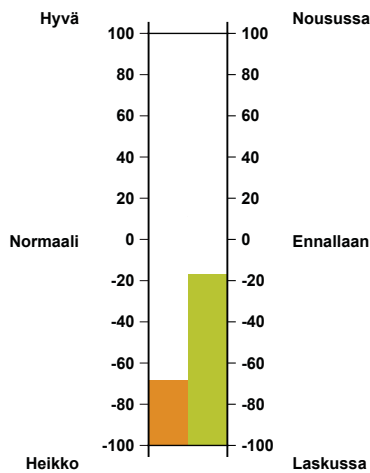

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	31	32	-7	22	66	30	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	26	-12	-33	7	55	-6	6	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	62	72	50	80	67	72	75	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-36	-27	-57	-21	-4	-11	-23	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-26	-24	-17	-3	17	5	9	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	46	31	26	51	7	6	5	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-5	18	-26	-44	14	32	-32	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	26	-19	-52	-2	29	-16	-31	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-26	39	-9	-5	21	52	7	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	2	-13	47	-4	18	12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	69	58	65	46	51	47	46	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	2	5	3	1	6	4	
puute kapasiteetista	9	18	14	0	13	10	15	
riittämätön kysyntä	45	40	43	39	20	29	20	
rahoitusvaikeudet	1	0	10	4	8	6	5	
muu este	13	3	0	0	15	1	11	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-71	-62	-84	-76	-31	-45	-68	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	2	-30	-41	30	34	-1	-17	

Paperiteollisuus

- Suhdanteet pysyneet likimain ennallaan: tämänhetkinen tilanne lähes keskimääräinen
- Lähes kaikki yritykset arvioivat suhdanteidensa pysyvän vakaina lähikuukaudet (saldoluku -3)
- Tuotannon määrä kasvaisi jonkin verran
- Hinnat ja kannattavuus pysyivät lähes ennallaan

Paperi- ja selluteollisuuden yritysten suhdanteet ovat olleet varsin vakaat alkusyksyllä. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan lähes keskimääräiseksi. Myöskään seuraavalle puolelle vuodelle ei ennusteta olennaisia muutoksia.

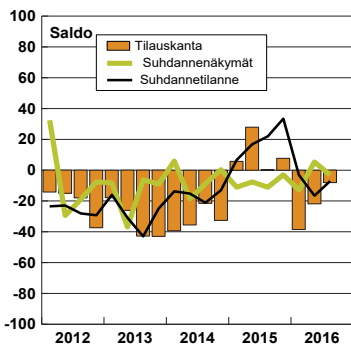
Suhdanteisiin ei juuri muutoksia

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -3 (heinäkuussa +5). Lähes kaikki yritykset ennustavat suhdanteiden pysyvän nykyisellään.

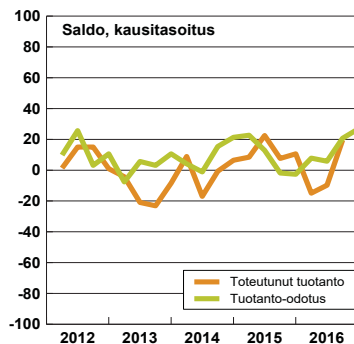
Paranemista odottavia ei ollut, ja heikkenemistä ennusti vain kolme prosentti vastaajista.

Tuotannon määrä kasvoi hieman alkusyksyllä, ja lähikuukausina sen ennustetaan kohoavan yhä. Hintojen ja kannattavuuden arvioidaan pysyvän lähellä nykytasoa. Henkilökunta laskisi hieman.

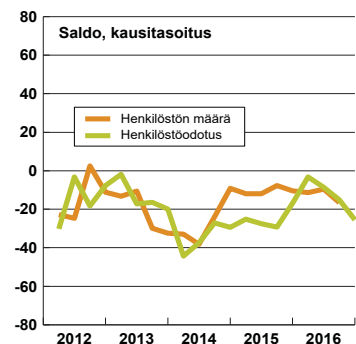
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

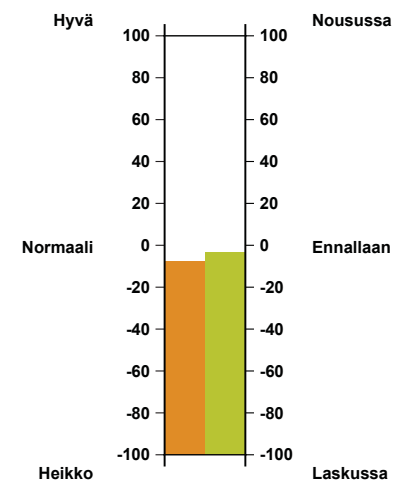

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	22	13	-13	22	-6	-20	1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	18	-33	1	18	7	-11	31	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	70	74	84	87	51	66	82	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	6	28	1	7	-38	-22	-9	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	5	27	1	5	-28	-26	-8	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	7	14	10	34	22	30	27	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-16	-7	-13	-7	-15	-5	-23	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-12	-41	-24	2	7	-29	-33	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	31	26	43	49	-5	6	-2	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	7	-11	19	-17	12	-21	2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	24	33	18	25	17	20	32	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	0	0	0	0	0	0	
puute kapasiteetista	5	14	3	13	6	4	3	
riittämätön kysyntä	18	19	16	7	9	13	27	
rahoitusvaikeudet	1	2	1	0	0	2	1	
muu este	1	0	0	4	2	2	2	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	6	16	22	33	-3	-17	-8	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-12	-8	-11	-2	-13	5	-3	

Suhdantetilanne

Suhdannenäkymät

Painaminen

- Tämänhetkinen tilanne on yhä hyvin heikko (nykytilan saldoluku -54)
- Kysyntä on vaatimatonta ja kapasiteettia on vapaana yli puolella yrityksistä
- Tuotannon lasku on loiventunut, mutta henkilöstö vähenee edelleen
- Suhdannäkymät ovat edelleen miinuksella, vaikka laskun odotetaan vähän loivenevan (saldoluku -23)

Painoalan suhdanteet ovat yleisesti hyvin heikot, vaikka alkusyksyllä on tapahtunut pientä suhdannelaskun tasaantumista.

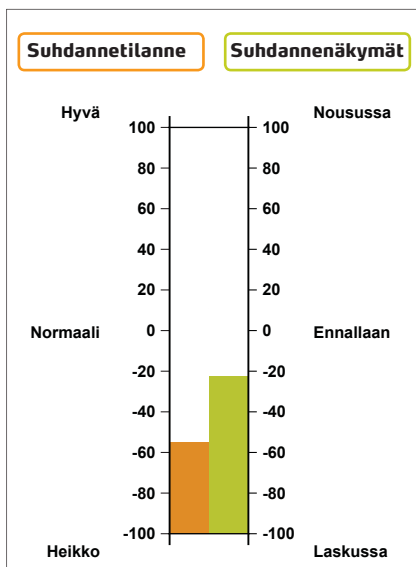
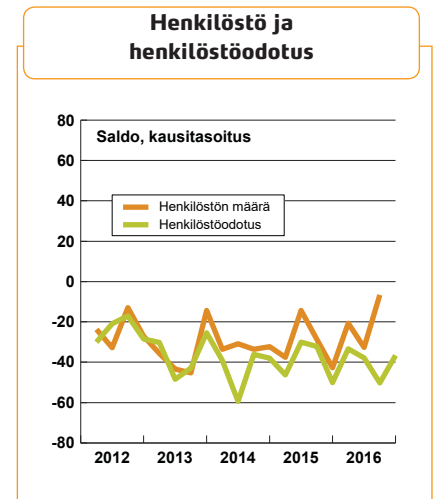
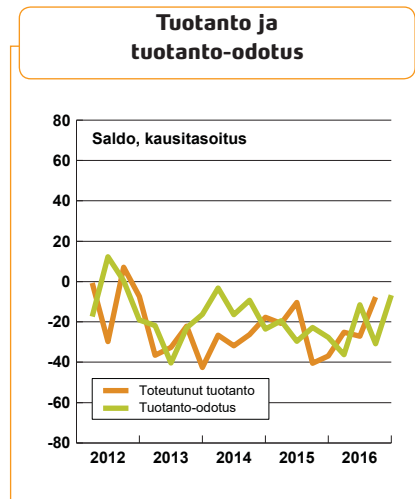
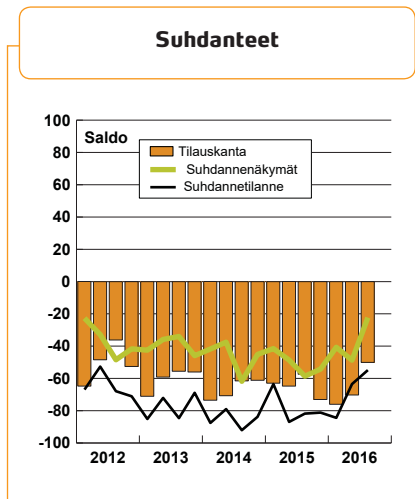
Suhdanneodotukset edelleen miinuksella

Suhdannäkymien saldoluku oli lokakuussa -23 (heinäkuussa -49).

Lokakuun tiedustelussa kuusi prosenttia yrityksistä ennusti seuraavalle puolelle vuodelle vahvistuvia suhdanteita. Heikkenevää kehitystä odotti nyt 29 % vastaajista.

Tuotannon määrän lasku loiveni loppukesällä ja alkusyksyllä. Loppuvuonna tuotannon ennustetaan pysyvän likimain ennallaan, mutta ensi vuoden alussa se supistuisi taas. Tilauskanta on pienestä parannuksesta huolimatta hyvin niukka ja kapasiteettia on vapaana valtaosalla toimialan yrityksistä.

Henkilökunnan määrän laskun arvioidaan jatkuvan. Myös myyntihinnat ja kannattavuus alenisivat yhä.

Suhdanneilanne

Suhdanneilanne	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-36	-2	-29	-43	-40	-16	1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-26	-21	-24	-45	-8	-30	-1	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	29	22	30	29	20	32	40	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-63	-65	-57	-73	-76	-71	-50	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-62	-68	-79	-69	-82	-40	-61	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-35	-38	-30	-45	-39	-31	-37	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-44	-2	-31	-48	-30	-18	-6	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-23	-34	-47	-33	-29	-53	-36	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-52	-53	-70	-58	-57	-18	-31	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-42	-32	-72	-71	-50	-19	-53	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	92	100	89	82	96	90	87	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	21	9	0	7	9	18	21	
puute kapasiteetista	8	0	7	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	81	92	82	71	82	63	70	
rahoitusvaikeudet	12	29	30	22	8	15	19	
muu este	14	5	7	11	8	9	11	
Suhdanneilanne tällä hetkellä	-63	-87	-82	-81	-85	-64	-54	
Suhdannäkymät lähitulevaisuuteen	-41	-49	-58	-54	-40	-49	-23	

Kemianteollisuus

- Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvataan normaalia vahvemerkiksi (nykytilanteen saldoluku +23)
- Tuotanto on ollut kasvussa alkusyksyllä
- Seuraavan puolen vuoden aikana ei juuri muutoksia yleiseen suhdannekuvaan (saldoluku -2)
- Tuotanto kasvaisi jonkin verran ja kannattavuus vahvistuisi

Kemianteollisuuden yritysten mukaan suhdanteet ovat jatkuneet suotuisina. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan normaalia vahvemerkiksi. Kannattavuus on parantunut hieman. Seuraavan puolen vuoden näkymät ovat vakaat, eikä suhdanteisiin ennusteta olennaisia muutoksia.

Suhdannekehitys jatkuu tasaisen myönteisenä

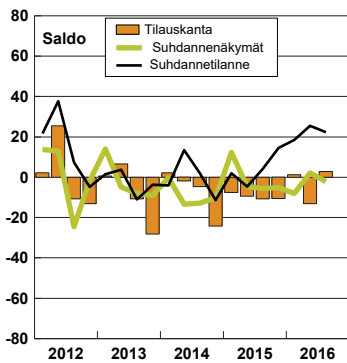
Lokakuussa tehdystä tiedustelusta suhdannenäkymien saldoluku oli -2 (heinäkuussa +2). Suhdannenousua ennustetaan nyt 10 prosenttia ja lasku-

suuntaa 12 prosenttia toimialasta.

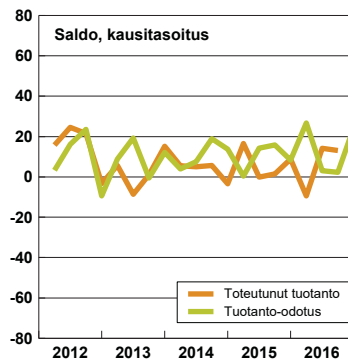
Tuotannon määrä on kasvanut hieman, ja myös seuraavalle puolelle vuodelle ennustetaan jonkin verran kasvua. Myös kannattavuus paranisi loivasti.

Tilaukanta on vahvistunut hieman keskimääräistä paremmaksi. Henkilöstön määrään ei ennusteta oleellisia muutoksia.

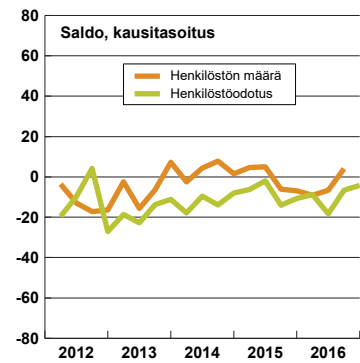
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

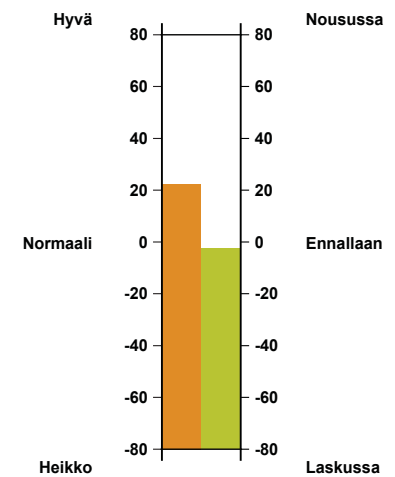

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	29	-2	-1	-3	4	13	9	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	22	8	4	29	9	-7	21	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	67	65	70	68	67	75	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-8	-10	-11	-11	2	-13	3	
Vientiilaukanta normaaliin verrattuna	-3	-13	-14	-13	0	2	7	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	9	14	14	4	3	6	10	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	5	18	-9	-21	-9	8	1	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	10	-17	-21	-9	-8	-12	-14	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	22	3	-13	20	-4	29	6	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	15	26	17	20	14	20	29	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	38	34	48	35	33	26	25	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	1	2	1	3	3	0	
puute kapasiteetista	3	2	5	4	1	6	6	
riittämätön kysyntä	31	29	42	29	28	17	18	
rahoitusvaikeudet	1	0	0	1	1	1	1	
muu este	2	1	1	0	1	0	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	2	-4	5	15	19	26	23	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	12	-5	-6	-5	-8	2	-2	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Rakennustuoteteollisuus

- Suhdannekuva vahvistunut jo selvästi yli tavanomaisen
- Tilauskanta normaalia korkeampi
- Tuotannon kasvu jatkuisi seuraavan puolen vuoden ajan melko ripeänä
- Yleiset suhdanneodotukset edelleen myönteiset (saldoluku +10)

Rakennustuoteteollisuuden yritysten suhdanteet ovat jatkaneet vahvistumista. Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvataan normaalia paremmaksi (nykytilanteen saldoluku +32).

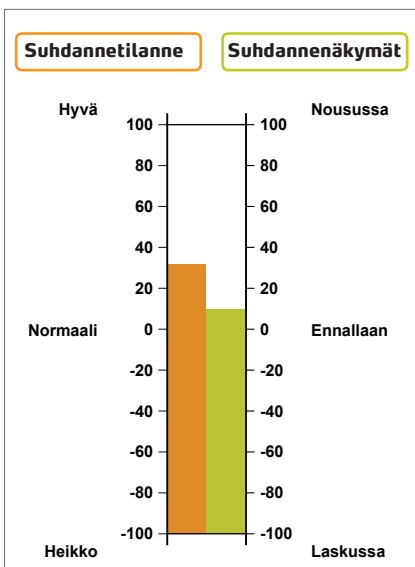
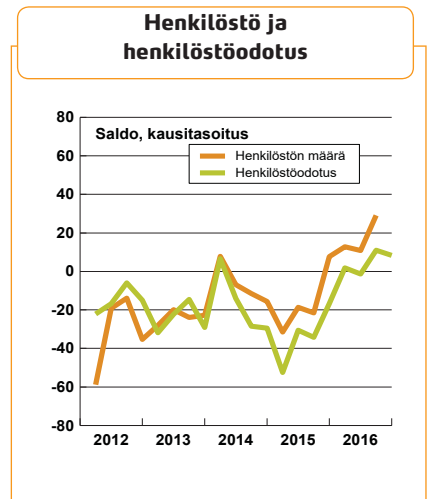
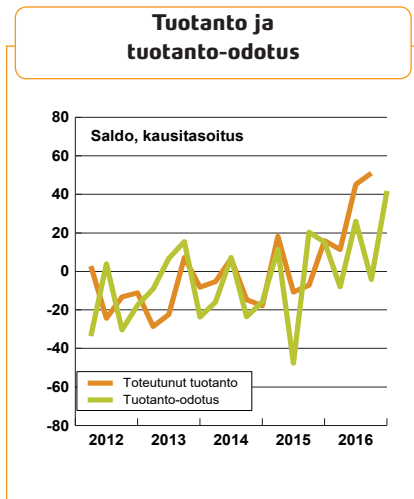
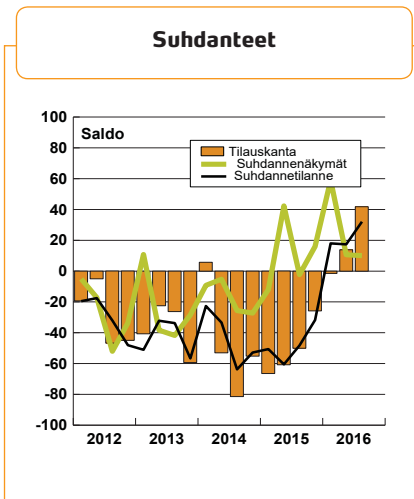
Suhdanteiden nousu jatkuu

Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat edelleen varsin valoisat. Lähikuukausien suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +10, eli samalla tasolla kuin heinäkuun tiedustelussa.

Suhdannenousua ennusti nyt 14 prosenttia vastaajista, ja vain neljä prosenttia enteili tilanteen heikkenevän loppusyksyn ja talven aikana.

Tilauskanta on noussut selvästi yli keskimääräisen. Kannattavuus vahvistui valtaosalla yrityksistä, ja sen arvioidaan jatkavan paranemista.

Tuotannon määrä on kasvanut yhä laajalti, ja lähikuukausistakin ennustetaan myönteisiä. Myös työvoiman määrä nousee jonkin verran.

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	33	5	-14	-13	30	61	41	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-4	35	-5	-7	63	17	27	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	47	40	49	46	71	65	89	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-67	-61	-51	-26	-2	14	42	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-79	-44	-45	-42	-35	-23	-35	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	13	25	38	7	-22	22	3	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-37	12	-25	-8	6	39	23	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-46	-44	-1	38	-3	-18	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-47	-3	-9	12	45	3	27	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	-10	-1	39	16	-8	-2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	67	81	76	70	76	68	50	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	4	9	8	10	15	26	
puute kapasiteetista	0	2	11	13	17	23	14	
riittämätön kysyntä	67	75	61	45	38	37	21	
rahoitusvaikeudet	0	0	0	4	0	0	1	
muu este	1	1	3	16	22	0	8	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-50	-60	-49	-32	18	17	32	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-13	42	-2	16	59	10	10	

Teknologiатеollisuus

- Suhdannetilanne edelleen alle tavanomaisen
- Tilauskanta on melko matala, ja tuotanto pysynyt likimain ennallaan
- Toisaalta yhä useammalla yrityksellä pulaa kapasiteetista
- Tilaus- ja tuotanto-odotukset seuraavalle puolelle vuodelle vaatimattomat
- Suhdannenäkymien saldoluku nyt -4: hajonta yritysten välillä suurta

Teknologiатеollisuuden yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa jatkuneen keskimääräistä heikompana myös alkusyksyllä (saldoluku -31).

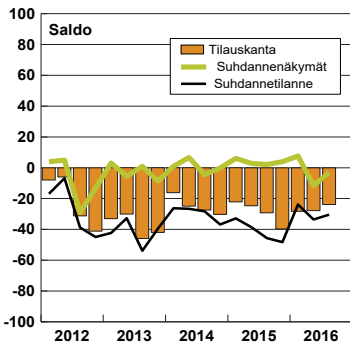
Yleiset suhdanneodotukset yhä vaisut – hajonta suurta

Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat vaisut, vaikka suhdannenäkymien saldoluku palautuikin lukemaan -4 (heinäkuussa -12). Hajonta yrityskentässä on suurta. Nyt 18 prosenttia vastaajista odotti suhdannenousua, kun taas heikennystä ennusti 22 %.

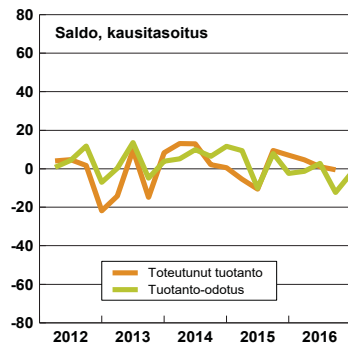
Uusien tilausten määrän odotetaan pysyvän melko vakaana. Tilauskanta on edelleen alle normaalien. Toisaalta yhä useammalla yrityksellä on pulaa kapasiteetista. Tuotannon määrässä ei ole tapahtunut muutoksia, mutta odotukset talvikaudelle ovat vaatimattomat. Tuotannon arvioidaan jopa vähän supistuvan.

Myyntihintojen arvioidaan laskevan hieman, mutta kannattavuus pysyisi lähes ennallaan. Henkilöstömäärän odotetaan laskevan yhä aavistuksen.

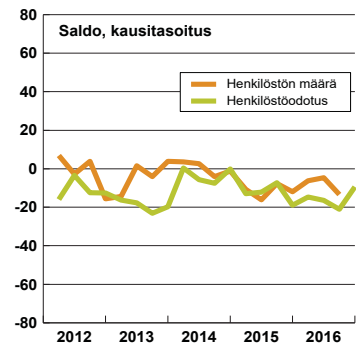
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

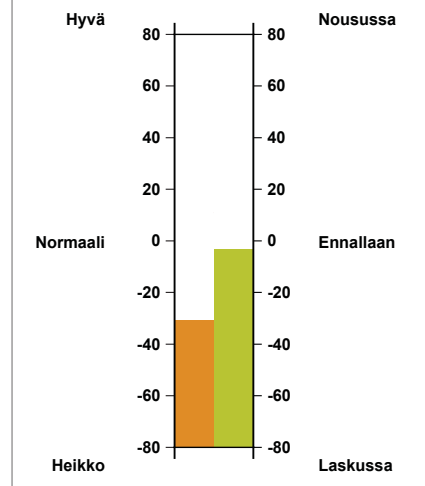

Suhdantedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	-1	6	2	3	8	-1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	5	4	-9	-5	15	-16	-8	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	62	54	55	66	51	74	74	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-22	-24	-29	-39	-29	-27	-23	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-24	-28	-35	-46	-35	-41	-33	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	3	6	-11	-5	-6	3	-6	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	-6	-13	-19	-6	5	-18	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-5	-10	-26	-14	-10	-24	-17	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	25	-27	-43	-20	-3	-16	-9	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	23	2	17	-3	-1	-7	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	56	59	62	59	32	56	39	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	10	7	7	6	8	12	
puute kapasiteetista	4	3	4	1	1	3	4	
riittämätön kysyntä	44	52	53	52	26	29	26	
rahoitusvaikeudet	3	6	5	4	5	4	3	
muu este	5	0	2	1	1	17	4	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-33	-38	-46	-48	-24	-34	-31	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	7	3	2	4	7	-12	-4	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Kauppa

- Suhdantetilanne ei vahvistunut alkusyksyllä
- Myynti kuitenkin kasvoi vähän ja kannattavuus pysyi ennallaan
- Varovaisen kasvun enteillä jatkuvan seuraavan puolen vuoden ajan
- Yleiset suhdannenäkymät kuitenkin melko vaatimattomat (saldoluku -10)

Kaupan alan yritysten suhdanteet eivät elpyneet alkusyksyllä. Tämänhetkinen tilanne on yleisesti keskimääräistä heikompi (saldoluku -34). Myös näkymät seuraavalle puolelle vuodelle ovat varovaiset, vaikka myynti kasvaisikin vähän.

Suhdannenäkymät vähän miinuksella

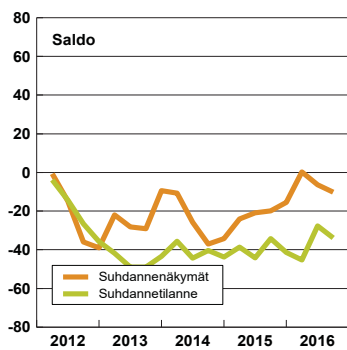
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa -10 (heinäkuussa -7). Suhdannousua seuraavan puolen vuoden aikana odotti lokakuun tiedustelussa kymmenen prosenttia vastaajarytyk-

sistä, ja heikkenemistä odottavia oli puolestaan 20 %.

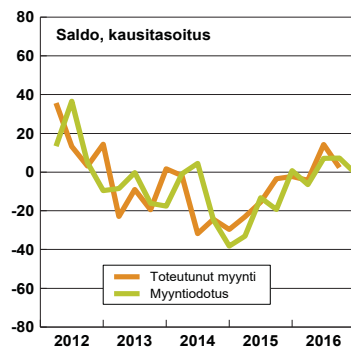
Myyntin määrä kasvoi alkusyksyllä loivasti, ja loppuvuodelle ennustetaan samankaltaista suuntaa. Henkilöstömäärä on supistunut edelleen vähän, ja sen ennustetaan laskevan yhä hieman loppuvuonna.

Kysyntää kuvataan edelleen melko vaimeaksi. Myyntihinnoissa on edelleen jonkin verran laskupainetta. Kannattavuus pysyisi silti likimain ennallaan.

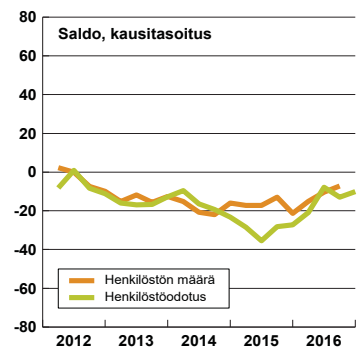
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

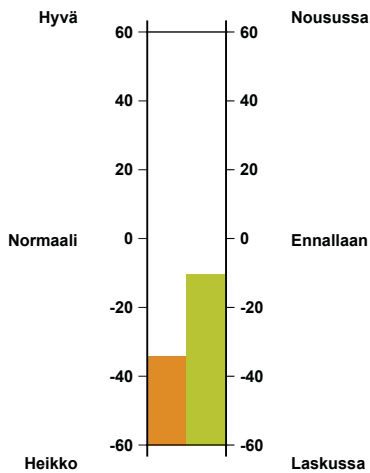

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdantetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-23	-15	-3	-3	-5	14	2	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-13	-19	1	-6	8	8	-1	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-16	-11	-16	-25	-15	-5	-9	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-24	-36	-29	-21	3	-21	-12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	55	57	51	56	50	55	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	5	3	8	5	7	13	6	
puute kapasiteetista	4	2	1	1	1	2	2	
riittämätön kysyntä	39	47	52	43	48	41	45	
rahoitusvaikeudet	6	3	3	3	3	2	4	
muu este	7	5	2	7	6	3	5	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	-39	-44	-35	-41	-45	-28	-34	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-24	-21	-20	-16	0	-7	-10	

Matkailu- ja ravintolapalvelut

- Suhdantetilanne pysynyt jonkin verran alle keskimääräisenä
- Myynnin ja henkilöstön määrä pysyneet lähes ennallaan
- Loppuvuodelle ennustetaan myynnin kasvua ja kannattavuuden pientä parannusta
- Suhdannenäkymät varovaisen positiiviset (saldoluku +7)

Matkailu- ja ravintola-alan yritykset kuvaavat suhdantetilanteensa pysyneen jonkin verran tavanomaista heikompana. Loppuvuodelle ja vuoden 2017 ensimmäiselle neljännekselle ennustetaan hieman paranevaa suhdannekuva.

Suhdanteet kohenevat jonkin verran

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluussa +7 (heinäkuussa +5).

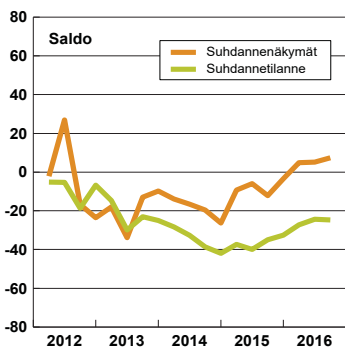
Suhdannenousua seuraavalle puolelle vuodelle ennusti nyt 22 prosenttia vastaajista, kun taas 15 prosenttia

enteili tilanteen synkkenevän talvi-kauden aikana.

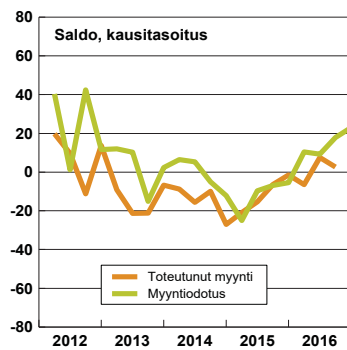
Tiedustelun mukaan myynnin määrä on pysynyt viime kuukaudet lähes ennallaan. Lähikuukausille odotetaan jonkin verran myynnin kasvua. Myyntihinnat ja kannattavuus kohosivat vähän.

Henkilökunnan määrä on pysynyt lähes ennallaan. Loppuvuodelle odotetaan aavistuksen kasvua.

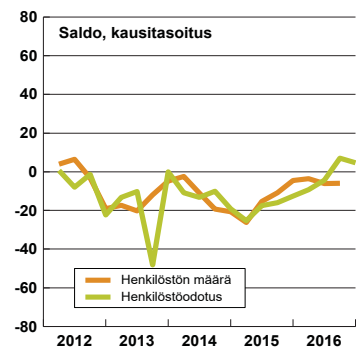
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

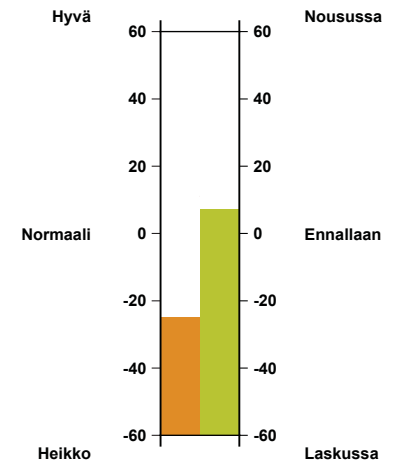
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-27	-16	-1	4	-15	9	8	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-5	-4	-9	-1	15	21	18	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-31	-6	-12	-5	-10	4	-7	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	0	-17	-22	-17	12	7	-5	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	66	65	58	63	57	65	61	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	8	10	7	2	14	21	
puute kapasiteetista	1	1	1	2	1	3	2	
riittämätön kysyntä	61	54	51	57	52	52	45	
rahoitusvaikeudet	5	4	0	0	3	3	3	
muu este	1	9	0	5	3	4	3	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	-37	-40	-35	-32	-27	-25	-25	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-10	-6	-13	-4	5	5	7	

Suhdantetilanne Suhdannenäkymät

Liikenne

- Suhdannetilanne hieman kohen-
tunut, mutta alle tavanomaisen
- Myynnin määrässä ei tapahdu
suuria muutoksia
- Hinnat ja kannattavuus pysyivät
lähes ennallaan
- Yleiset suhdannenäkymät jälleen
hieman heikommät (saldoluku -7)

Liikennealan yritysten mukaan suhdannetilanne on hieman kohen-
tunut edellisen barometrin odotusten mukaisesti. Tämänhetkinen suhdannekuva on silti keskimääräistä heikompi (nykytilan saldoluku -29).

Näkymät pehmenneet jälleen
Odotukset seuraavalle puolelle vuo-
delle ovat jälleen hieman varovai-
semmat.

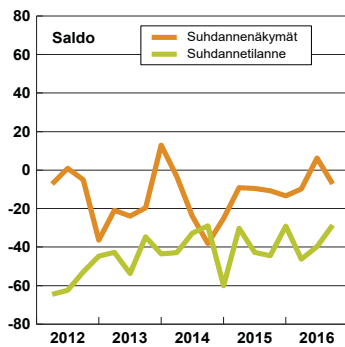
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa -7 (heinäkuussa +6). Valtaosalla yrityk-

sistä näkymät olivat vakaat. Heiken-
nystä odotti vain 9 % vastaajista, ja suhdannenousua ennustavia oli vain kaksi prosenttia.

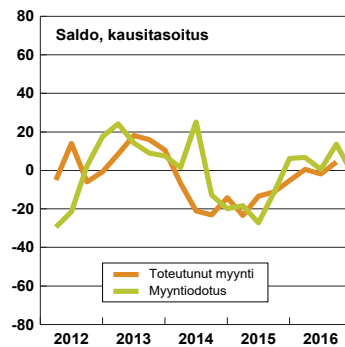
Myynti pysyi heinä–syyskuussa lähes ennallaan, eikä siihen odote-
ta suuria muutoksia loppuvuonna. Henkilökunnan määrä laski jonkin verran, mutta lähikuukausina laskun ennustetaan päättyvän.

Myyntihinnoissa ja kannattavuudessa ei tapahtuisi suuria muutoksia loppuvuonna.

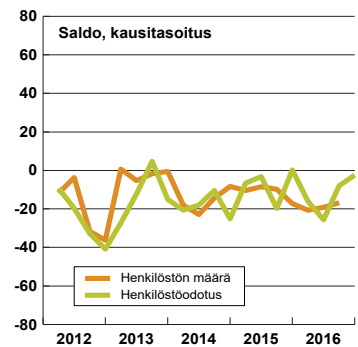
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

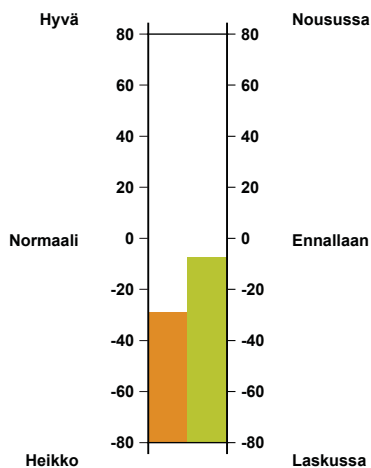

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdantietiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-31	-6	-18	1	-10	4	-1	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-29	-9	4	1	-5	17	-4	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-17	-1	-8	-21	-30	-11	-13	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-22	-2	-20	-16	-12	-2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	72	66	50	49	53	50	55	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	3	1	2	2	2	6	7	
puute kapasiteetista	6	3	0	0	0	4	2	
riittämätön kysyntä	59	54	43	38	44	28	46	
rahoitusvaikeudet	1	2	5	8	8	8	8	
muu este	8	8	0	4	4	4	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-30	-42	-44	-30	-46	-40	-29	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-10	-10	-11	-14	-9	6	-7	

Rahoitus ja vakuutus

- Tämänhetkinen tilanne hieman keskimääräistä heikompi (saldoluku -26)
- Myynnin ennustetaan jatkavan maltillista kasvua seuraavan puolen vuoden ajan
- Kannattavuus laskisi edelleen jonkin verran
- Yleinen suhdannetilanne pysyy lähes ennallaan (saldoluku -2)

Rahoitus- ja vakuutusalan yritysten mukaan suhdannetilanne on kohen-
tunut vähän, vaikka sitä arvioidaan-
kin vielä jonkin verran keskimää-
räästä heikommaksi.

Suhdanneodotukset melko vakaat

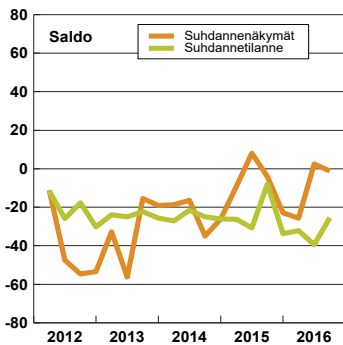
Alan yritysten yleiset suhdanneodo-
tukset ovat melko vakaat, eikä suh-
danteisiin ennusteta suuria muutok-
sia seuraavan puolen vuoden aikana.
Suhdannenäkymien saldoluku oli
lokakuussa -2 (heinäkuussa +3).

Nyt 10 % yrityksistä odotti tilanteen
paranevan, ja heikkenemistä ennusti
12 %.

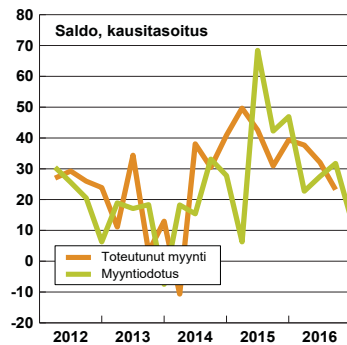
Myynti on kasvanut alkusyksyllä
maltillisesti. Myös loppuvuodelle
odotetaan hieman kasvua. Kannat-
tavuus on alentunut, ja sen ennuste-
taan painuvan yhä jonkin verran.

Henkilökunnan määrän arvioidaan
jatkavan loivaa laskua.

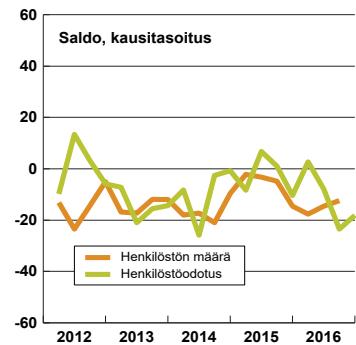
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

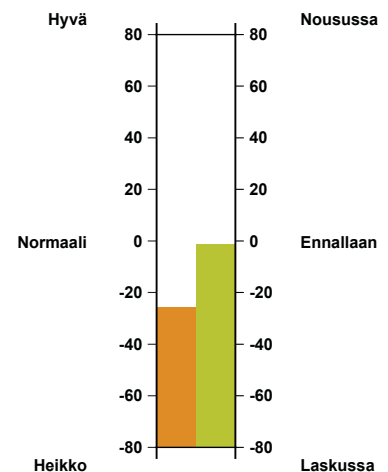

Suhdantietiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	50	43	30	40	37	32	24	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	68	42	47	23	28	32	13	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-1	2	-8	-19	-16	-8	-15	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	12	3	-12	3	-1	-23	-21	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	36	39	41	29	47	38	35	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	5	5	25	5	12	14	5	
puute kapasiteetista	0	2	0	1	0	0	0	
riittämätön kysyntä	18	33	16	24	32	26	18	
rahoitusvaikeudet	1	0	0	0	0	0	0	
muu este	12	0	2	0	3	3	12	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-26	-31	-7	-34	-32	-39	-26	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-9	8	-4	-22	-25	3	-2	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Tieto- ja viestintäpalvelut

- Suhdanteet kohentuneet jo hieman yli keskimääräisen
- Myynnin kasvu ollut varsin hyvää
- Yleiset suhdanneodotukset seuraavalle puolelle vuodelle valoisat (saldoluku +21)
- Myynnin kasvu jopa vähän nopeutuisi lisää, ja myös kannattavuuden ennustetaan kohoavan

Tieto- ja viestintäpalveluyritysten mukaan suhdannetilanne on vahvistunut viime kuukausina vähän tavanomaista paremmaksi (saldoluku +3).

Myönteiset odotukset seuraavalle puolelle vuodelle

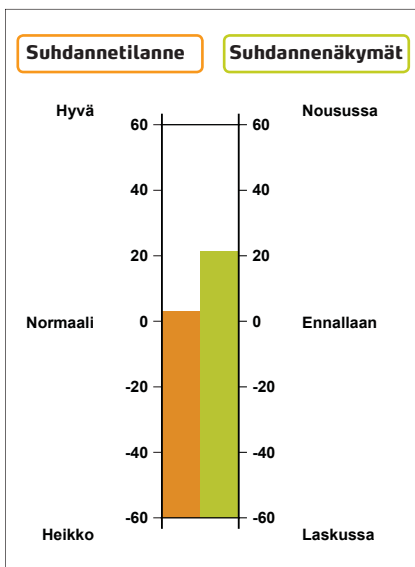
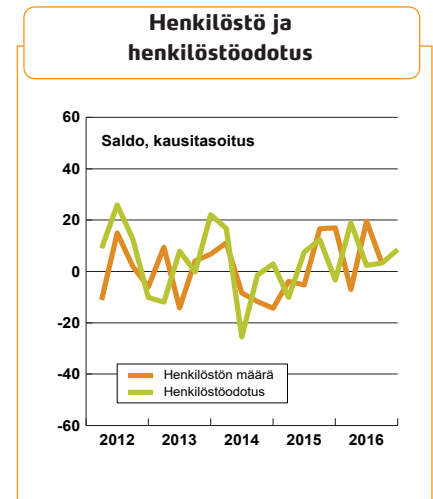
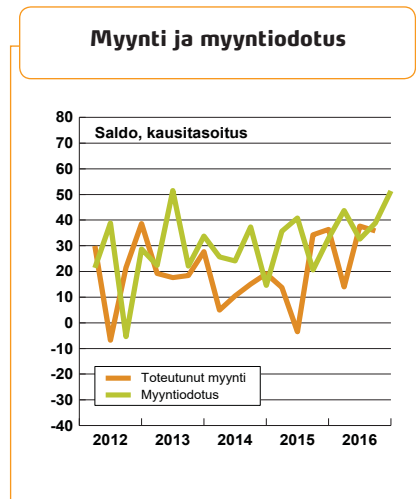
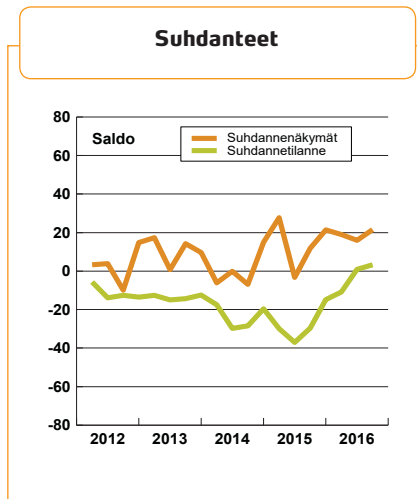
Näkymät lähitulevaisuuteen ovat edelleen hyvät, ja suhdanteiden ennustetaan vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa +21 (heinäkuussa +16). Lokakuussa 25 prosenttia vastaajista ennus-

ti suhdanteiden vahvistuvan, ja heikkenemistä odottavia oli uusimassa tiedustelussa neljä prosenttia vastaajista.

Myynti on kasvanut kohtalaisen nopeasti alkusyksyllä. Lähikuukausille ennustetaan yhä vähän parempia kasvulukuja. Kannattavuuden ennustetaan nousevan jonkin verran.

Henkilökunnan määrä on kasvanut aavistuksen, ja myös loppuvuodelle enteillään pientä lisäystä.

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	14	-4	34	36	13	38	35	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	41	21	32	43	33	38	52	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-9	-4	19	16	-15	20	5	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	22	-4	23	-2	14	5	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	64	45	73	56	62	35	49	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	14	10	12	14	10	11	20	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	52	39	46	42	52	21	19	
rahoitusvaikeudet	6	0	10	4	3	6	1	
muu este	2	1	7	10	2	0	13	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-29	-38	-29	-14	-11	1	3	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	27	-4	12	21	19	16	21	

Kiinteistöpalvelut

- Suhdantetilanne jonkin verran alle keskimääräisen
- Odotukset talvikaudelle hieman plussalla (näkymien saldoluku +4)
- Myynnin kasvu jää kuitenkin melko hitaaksi
- Kannattavuus pysyisi ennallaan – rekrytointivaikeudet jatkuvat

Kiinteistöpalveluyritykset kuvaavat suhdantetilanteensa olevan edelleen jonkin verran keskimääräistä heikompi.

Varovaisen myönteiset suhdanneodotukset

Suhdanteiden arvioidaan paranevan hieman seuraavan puolen vuoden aikana.

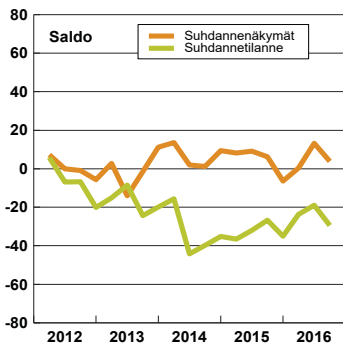
Yleisten suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +4 (heinäkuussa +13). Vahvistuvaa suhdannekehi-

tystä seuraavalle puolelle vuodelle ennusti neljä prosenttia vastaajista, eikä tilanteen heikkenemistä odottavia ollut.

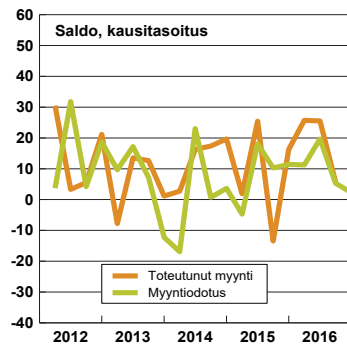
Myynnin volyymi kasvoi alkusyksyllä loivasti. Loppuvuonna ja ensi vuoden alussa kasvun arvioidaan jatkuvan hitaana.

Kannattavuuden odotetaan pysyvän vakaana. Rekrytointivaikeudet ovat edelleen melko yleisiä (lokakuussa 27% yrityksistä).

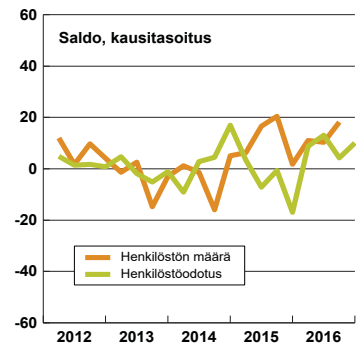
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

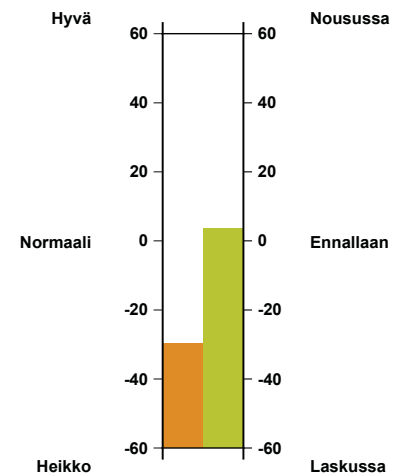

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	2	25	-13	17	26	26	5	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	18	10	12	11	20	6	2	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	30	7	-4	14	25	6	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-1	-7	-22	15	20	-2	3	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	44	41	43	32	57	30	46	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	29	31	30	17	30	24	27	
puute kapasiteetista	0	0	2	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	15	16	9	12	22	7	21	
rahoitusvaikeudet	2	0	2	2	4	0	0	
muu este	0	5	3	1	3	2	10	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	-37	-32	-26	-35	-23	-18	-30	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	8	9	6	-6	0	13	4	

Suhdantetilanne

Suhdannenäkymät

Muut palvelut

- Suhdannetilanne lähellä keskimääristä
- Seuraavalle puolelle vuodelle ennustetaan parannusta suhdanteisiin (saldoluku +11)
- Myynnin kasvu jatkui ja henkilöstöä lisättäisiin vähän

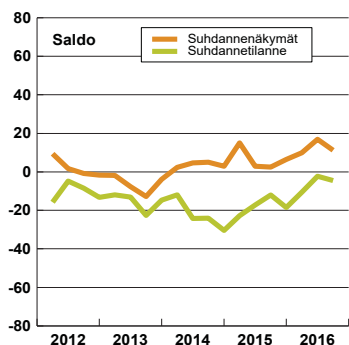
Muiden palvelualojen suhdanteet ovat pysyneet likimain ennallaan. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan likimain tavanomaiseksi (saldoluku -4). Muihin palvelualoihin luetaan Suhdannebarometrissa muun muassa opetus-, sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Vakaan myönteiset odotukset
Suhdanteiden ennustetaan jatkavan vahvistumista seuraavan puolen vuoden ajan. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +11 (heinäkuussa +17). Nousua odotti nyt 17

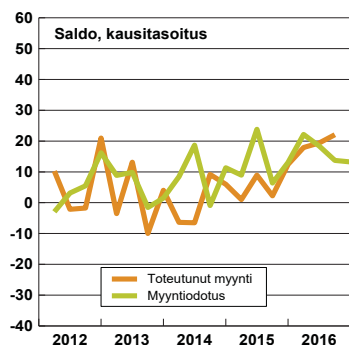
prosenttia vastaajista, kun taas kuusi prosenttia ennusti tilanteen heikenevän.

Myynnin kasvu on ollut viime kuukausina kohtalaista. Myös loppuvuodelle ennustetaan vähän kasvua. Samoin henkilöstöä lisättäisiin vähän. Kannattavuuden arvioidaan olevan loivassa nousussa.

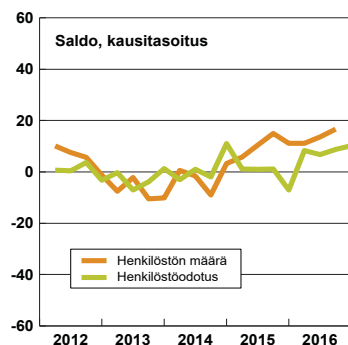
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

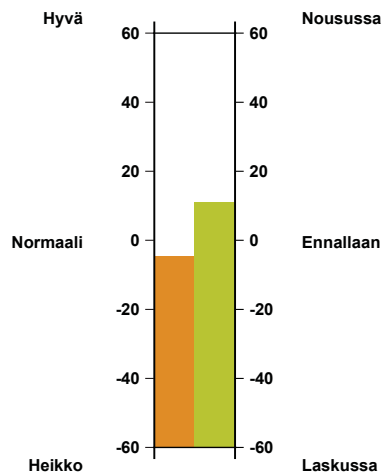

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

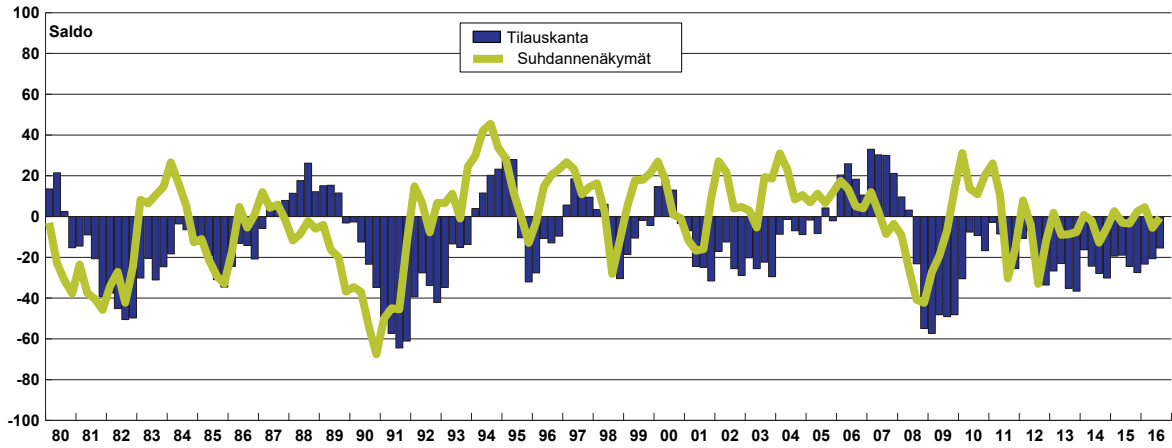

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

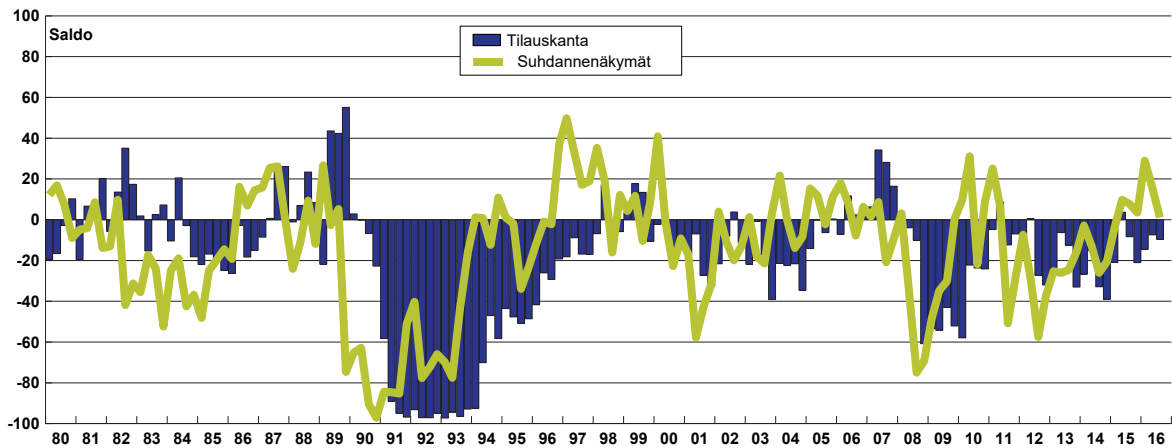
	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	1	9	2	12	17	19	22	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	6	13	22	19	14	14	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	8	21	6	8	14	24	8	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	6	-1	-11	10	12	7	5	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	57	46	46	47	54	60	47	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	20	20	15	18	23	33	21	
puute kapasiteetista	1	1	1	2	1	0	1	
riittämätön kysyntä	30	25	27	26	29	25	24	
rahoitusvaikeudet	4	3	5	3	3	7	4	
muu este	8	3	4	4	4	2	5	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-22	-17	-13	-18	-10	-3	-4	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	15	2	2	6	9	17	11	

Pitkiä aikasarjoja

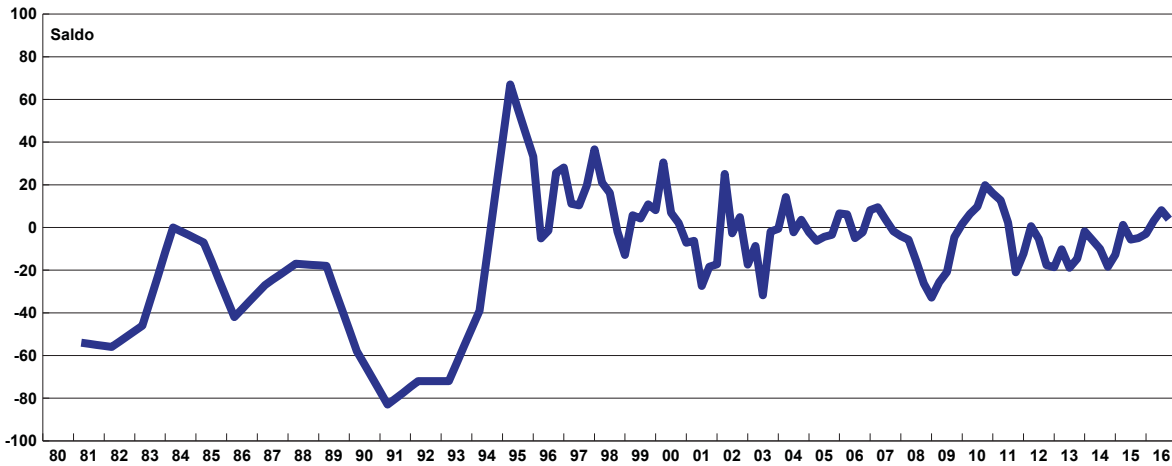
Teollisuuden suhdannenäkymät ja tilauskanta

Rakentamisen suhdannenäkymät ja tilauskanta

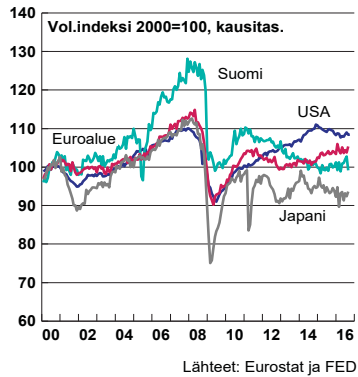

Palvelujen suhdannenäkymät

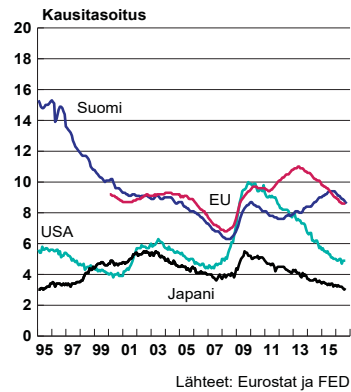

Taustatietoa taloudesta

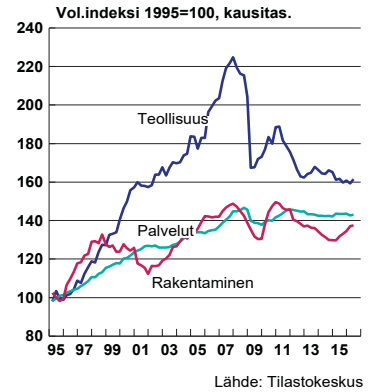
Teollisuustuotannon kehitys

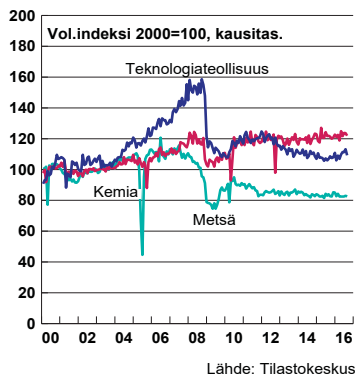
Työttömyysaste, %

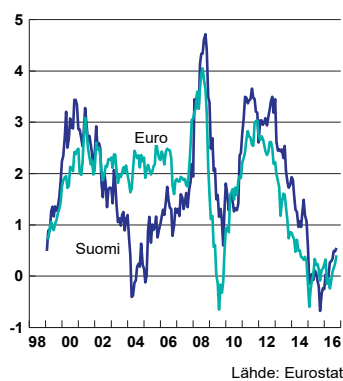
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

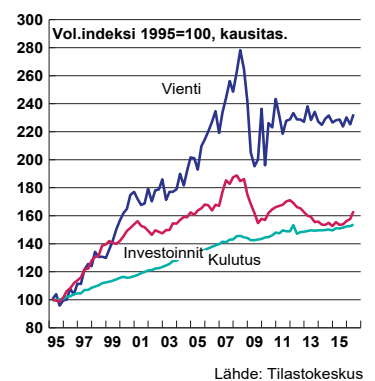
Teollisuustuotanto

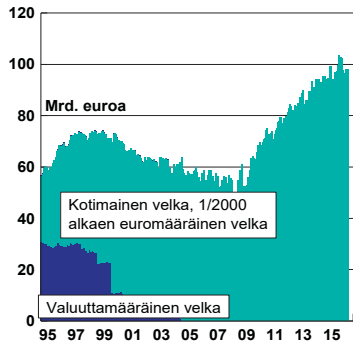
Inflaatio, %

Kysynnän päätekijät

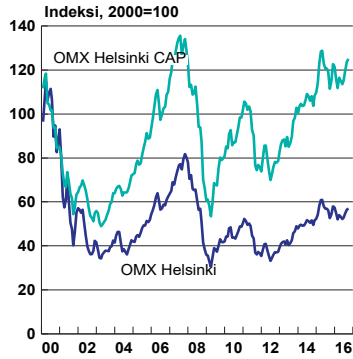

Valtionvelka

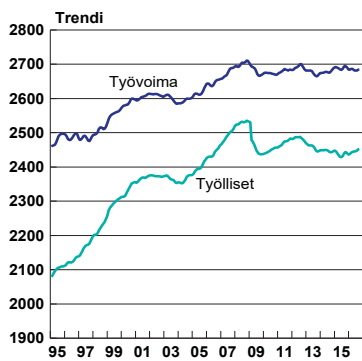
Lähde: Valtiokonttori

Pörssikursseja

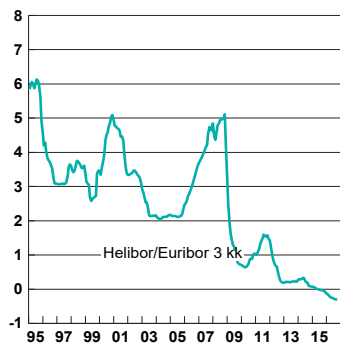
Lähde: OMX Helsinki

Työvoiman kysyntä ja tarjonta

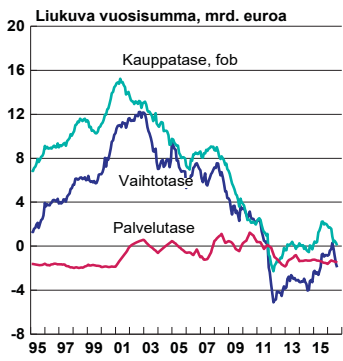
Lähde: Tilastokeskus

Lyhyt markkinakorko, %

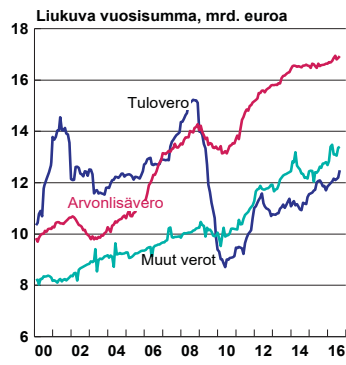
Lähde: Suomen Pankki

Ulkomaankaupan taseet

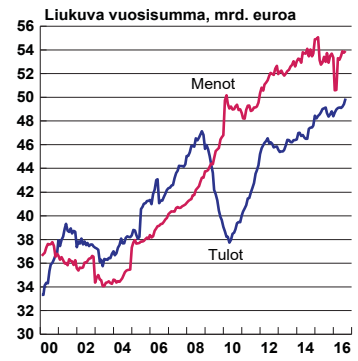
Lähde: Suomen Pankki

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

Lähde: Valtiokonttori

Valtiontalouden tulot ja menot

Lähde: Valtiokonttori

Suhdannotiedustelu- menetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdannotiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tuloksista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukausittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdannotiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vasta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdannotiedustelun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **lokakuussa 2016**. Siihen on vastannut **1 334 yritystä**, jotka työllistävät Suomessa runsaat **320 000 henkilöä**.

Elokuussa 2010 julkaistavasta tiedustelusta lähtien vastaajayritysten luokitteluksi toimialoille on käytetty uutta TOL 2008 -luokitusta. Muutoksen vaikutus Suhdannebarometrin tuloksiin on kuitenkin varsin pieni.

Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen historia-tiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebarometrissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedostoista on PT:n suhdannotiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutoksen vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on **osa Euroopan komission suhdannekyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa, ja Euroopan komissio osallistuu jäsenmaissa tehtävien tiedustelujen rahoitukseen. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdannotiedusteluista

Suhdannotiedusteluilla selvitetään yritysjohdon näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odotuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden käännepeitteitä. Tyypillisesti suhdannotiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on

tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyselyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityksen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskantaa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yrityskohtaiset vastaukset on painotettu vastaajayrityksen liikevaihdon ja palveluissa henkilökunnan määrällä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otokes- sa on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoittain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 – 20 eli +10.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

ISSN 0783-3350

Lisätietoja:

Johtava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi